

Govor mariborskega nadškofa metropolita msgr. Alojzija Cvikla DJ ob pogrebni sv. maši za žrtve iz Hude jame, mariborska stolnica, 27. 10. 2016

**Spoštovani sobratje v škofovski službi, dragi duhovniki, redovnice in redovniki.
Spoštovani g. predsednik Republike Slovenije, predstavniki države, civilne družbe,
dragi svojci pokojnih žrtev, bratje in sestre!**

I.

V ponedeljek, 3. oktobra letos, se je pri kapelici ob vhodu v rov sv. Barbare v Hudi jami pri Laškem začel javni pogreb okrog 800 do zdaj izkopanih žrtev iz tamkajšnjega množičnega morišča in grobišča. Danes smo zbrani tu v naši stolnici, pri pogrebni sv. maši zadušnici za vse žrtve iz Hude jame, da bi se od njih poslovili in jih izročili Božji ljubezni in usmiljenju. Upamo, da bo pokop posmrtnih ostankov teh žrtev omogočil njihovo poznejšo sledljivost in da bomo v prihodnosti o teh pokojnih izvedeli: kdo konkretno so te žrtve, da jih bo nekoč mogoče z imeni in priimki ter drugimi podatki o njih pokopati v njihove domače družinske grobove.

Slovenski škofje smo pozdravili prizadevanja državnih ustanov in civilnodružbenih organizacij, da se končno zagotovi pokop vseh izvensodno umorjenih žrtev po II. svetovni vojni. Želja, da bi bile vse žrtve iz Hude jame pokopane v spominskem parku Teharje, je bila tudi želja nas, slovenskih škofov, saj so s strani mnogih svojcev Teharje sprejete, kot poseben kraj spomina na te žrtve. Vsi se s tem niso strinjali, tako se je za zadnji kraj počitka za vse te žrtve izbralo dobravsko pokopališče v Mariboru. Kot pastir mariborske nadškofije zato danes sprejemam vse žrtve iz Hude jame. Tako postajate dragi rajni bratje in sestre del občestva naše krajevne Cerkve. Tudi za vas bomo odslej na poseben način molili in se vas spominjali v bogoslužnih molitvah Cerkve, ko molimo za rajne.

Bratje in sestre, vsi, ki ste danes tukaj zbrani! Položimo danes te naše pokojne k večnemu počitku, z vsem spoštovanjem do njihovega zemeljskega življenja, njihovega delovanja, tudi njihovega trpljenja in nasilne smrti, ki so jo pretrpeli, ter ob tem kristjani poživimo našo vero v večno življenje.

II.

Pravkar smo prebrali odlomek iz modrostne knjige. Pisec prebranih vrstic nam predstavi Boga, ki je »poln usmiljenja«. Bog odpušča naše grehe, da bi se mi spreobrnili in bi se odvrnili od hudobije (Mdr 11, 23). Evangelist Luka pa nas je v prebranem odlomku iz evangelija popeljal na Kalvarijo in nas soočil z dramo Jezusovega trpljenja in smrti na križu. Tri dolge ure je Jezus v smrtnih mukah in osamljenosti visel na križu. Ampak to ni bilo njegovo edino trpljenje. Viseč na križu je moral trpeti tudi posmehovanje in preklinjanje tistih, ki so ga križali. Tako v Kristusu, razpetem na les križa, gledamo tudi trpljenje žrtev iz Hude jame. Tudi za nje v smrtnem boju nazadnje ni ostalo nič drugega, kot da se izročijo v roke usmiljenega nebeškega Očeta.

Ko tem današnjem slovesu v duhu gledamo in spremljamo usodo teh naših bratov in sester, lahko vzkliknemo s pesnikom: »Kako strašna slepota je človeka!«. Hkrati pa, kot učenci Jezusa Kristusa, upamo in verujemo, da so ti naši Bratje in sestre po prestanem trpljenju toliko bolj v Očetovem naročju, kjer so končno našli mir, tolažbo in večno plačilo za vse dobro, kar je vsak od njih storil v svojem življenju.

III.

Danes naj bo poleg molitve za te drage rajne na oltar položena tudi naša prošnja, da bi vedno in povsod, kot posamezniki in kot narod, pogumno in z zaupanjem iskali pot v prihodnost! To bomo storili, če bomo pripravljene skupaj iskreno iskati resnico ter če si bomo ob storjenih napakah, stranpoteh in krivicah dosledno prizadevali za medsebojno odpuščanje in spravo. Ko razmišljamo in govorimo o naši skupni prihodnosti, čutimo, kako zelo nam je potrebna krepost upanja ter medsebojnega zaupanja in povezanosti. Ti naši rajni bratje in sestre od katerih se poslavljamo, so naši vzorniki v veri. Ob odkopavanju povojnih žrtev pogosto naletijo ob njihovih posmrtnih ostankih na rožne vence, na križe, na svete podobe. To nam govori o njihovi zaupni veri in trdnem upanju, tudi v trpljenju! Kljub silnemu trpljenju, kljub preizkušnjam, niso ostali brez upanja in niso obupali. Nasprotno, takrat, ko zanje, človeško gledano, ni bilo več oporne točke, kamor bi lahko naslonili svoje upanje, je Bog mnogim izmed njih ostal edini temelj za neomajno vero in zaupanje. Tako danes lahko rečemo, da so ti pokojni naši bratje ne le po narodnosti in po krstu, ampak predvsem po svoji trdni veri, ki je tako zelo pričevajska ob njihovi težki preizkušnji. Zaupamo, da so po svoji veri mnogi od teh tudi že naši priprošnjiki pri Bogu.

Med sadovi sprave so gotovo notranji mir, zaupanje in zaupljiv pogled v prihodnost. Ob tem, ko želimo na tej poti iskreno pristopiti drug k drugemu pa čutimo, da moramo ponoviti Jezusove besede, izrečene na križu: »Oče, odpusti!«.

Ta Jezusova prošnja, »Oče odpusti«, izrečena na veliki petek, je dobila svojo pravo in dokončno vsebino ter svoj dokončni smisel na velikonočno jutro, ko je Jezus s svojim vstajenjem od mrtvih dokončno premagal greh, sovraštvo, trpljenje, smrt ... in nam podaril večno življenje. V luči Jezusovega vstajenja od mrtvih verujemo, da ti naši pokojni živijo in hkrati smemo tudi upati, da Bog tudi nas ozdravlja ran grehov, sovraštva, zamer in vsake želje po maščevanju, če si le prizadevamo stopati po poti nesebične ljubezni, kot nam jo kaže Jezus Kristus. Ko gledamo na dogodke Hude jame in povojnih pobojev v svetlobi velikonočnega jutra, to ne pomeni, da bomo na vse to enostavno pozabili, kot da se to ne bi zgodilo. To je naša preteklost in naša zgodovina, dejstvo, ki ga moramo sprejeti. Božje usmiljenje in naše prizadevanje za medsebojno odpuščanje, spravo in mir pa nam lahko pomagajo, da bomo, kljub težkim dogodkom naše zgodovine, slovensko zemljo naredili prijaznejšo in bolj humano za naše bivanje in naš skupni jutri.

Mnogi sosednji narodi imajo ulice in trge sprave, kar pomeni, da so bili v podobni situaciji, kot smo danes mi. Zmogli so herojsko dejanje sprave, ne samo zaradi žrtev in njihovih

svojcev, ampak tudi zato, da prihodnjih rodov niso vedno znova bremenili s težkimi bremenami preteklih zgodovine.

Za verujoče je sprava Božji dar. Ko verni prosimo Boga za milost sprave, verujemo, da nam bo tudi on usmiljeno pomagal, da bomo rastle in živeli v miru med seboj. Zato moram na tem mestu ponoviti misel Andreja Dimitrijeviča Saharova, da sprave ne moremo hoteti le zase; sprava je naloga za vse človeštvo. To pomeni, da tudi sprave v našem narodu ne bo, brez našega prizadevanja, brez odpovedovanja in brez žrtve, predvsem pa ne brez nenehnega prizadevanja za spreobrnjenje in prizadevanja, da skupaj potrpežljivo, ponižno in v ljubezni iščemo resnico in jo sprejmemo.

Imejmo zato pogum priznati vsak svoj del krivde in si sezimo v roke ter s tem omogočimo vsem žrtvam, poleg pravice do groba tudi večni mir in pokoj! Verni smo prepričani, da žrtve, od katerih se poslavljamo, živijo v Bogu. Naj tudi nam izprosijo mir, odpuščanje in Božje usmiljenje.

IV.

Spoštovani vsi navzoči! Danes je dan za tiho in spoštljivo molitev in dobro misel. Prav tako kot ti naši pokojni, potrebujemo molitev ter dobre plemenite in spodbudne misli tudi vsi mi. Le tako bomo namreč lahko dojeli in spoštovali veličino, dostojanstvo in svetost vsakega človeškega življenja.

Ko je papež Frančišek julija letos obiskal taborišči Auschwitz in Birkenau, se je zaustavil pred »zidom smrti«, kjer so se vršile usmrtitve s streljanjem. Nato je odšel še v »celico lakote«, kjer je umrl tudi sv. Maksimiljan Kolbe. Papežev obisk teh mest je potekal v tišini, saj je tišina »oblika molitve, ki grmi«. V knjigo obiskovalcev v Auschwitzu je papež Frančišek zapisal: »Gospod, usmili se svojega ljudstva. Gospod, odpusti tolikšno krutost«.

S temi papeževimi besedami se tudi mi danes poslavljamo od žrtev Hude jame. Naloga, ki nam jo nalagajo te žrtve je, da v sebi in med nami krepimo sile dobrega ter se zavzemamo, delamo, živimo in se darujemo za resnico in za vrednote, ki svet, izhajajoč iz Boga, povezujejo in ga tako ohranjajo. Naredimo vse, kar je v naši moči, da se krivična in krvava dejanja polpreteklih zgodovine nikoli več ne bi ponovila. Vsem pokojnim, od katerih se poslavljamo, pa naj Gospod podeli večni mir in polnost življenja pri sebi.

Amen.

Msgr. Alojzij Cvikl DJ
mariborski nadškof metropolit